

יהושע פרק כא-part 2

(1) משך חכמה במדבר פרק לה

שש ערי מקלט תהיינה לכם. יתכן, דאמרו בסוף סוטה (מח, ב) שמשחרב מקדש ראשון בטלו ערי מגרש ללוויים (ופסקו אורים ותומים). ואם כן, אז לא היו בבית שני שייכים ללוויים הערים שלהם. ואז לפי דעתי לא קלטו רק השש ערים בלבד. שמה שקולטין הערי מקלט, נראה דאינו אלא דוקא אם הן מחנה לוייה, וכמו שאמרו בסוף פרק ב' דמכות (יב, ב) "מקום" - ממקומך, ופרש"י: שתהא מחנה לוייה קולטות, ואף ערי מקלט יהיו ערי לוייה. אמנם המ"ב עיר, כיון שלא ניתנו בבית שני ללוויים, לא היו קולטין רק השש בלבד שקליטת המ"ב עיר ילפינן (מפסוק ו) "ועליהן תתנו ארבעים ושתיים עיר" (מכות י, יא). וכל זה כשהן של לויים, אבל לא כשהן של ישראל. לכן בשש ערים הללו אמר (פסוק יג) "שש ערי מקלט תהיינה לכם", פירוש, אף שהן שלכם ולא של לויים. אמנם עיקר הטעם מה שלא נהגו ערי מגרש בבית שני לא ידעתי. ואולי מטעם זה בטלו התרומות ומעשרות מן התורה, וכמו שאמרו בירושלמי (שביעית ו, א) מאליהם קיבלו המעשרות. ויעויין ברמב"ם מטעם אחר. והדברים נעלמים עדיין, עד ה' יאיר עיני. ועיין דברי הימים - ב, פרק יא, יד: "כי עזבו הלוויים את מגרשיהם", ופרק לא, יט: "ולבני אהרן (הכהנים בשדה) מגרש עריהם", ועיין שם. ואולי משום דבית שני לא היה החלוקה על פי אורים ותומים, לכן לא היה ערי מגרש, וביהושע כתוב אלעזר הכהן באורים ותומים.

(2) אברבנאל יהושע פרק כא

וכבר זכרתי שניתנו ערי הלויים אחר חלוקת הארץ לפי שכל שבט ושבט יתן הערים ההם כנותן מאשר לו ושישאר אליהם השדות והארצות כלם: וגם אותם הערים אולי היו נקראות על שמם כי לא ניתן ללוויים בהם כי אם לישיבה ושמירת מקניהם וקניניהם, ולכן אמרו חכמינו זכרונם לברכה (מכות פרק ב' דף י"ב ע"א) שלא היו בהם קוברים מתיהם, ומפני זה עצמות יוסף קברו בשכם, עם היותו מערי הלויים, לפי שעם כל זה היתה משבטו:

(3) מלבי"ם יהושע פרק כא

צא הגורל. הנה הציוי היה (שם לה, ח) מאת הרב תרבו ומאת המעט תמעטו, ועפ"ז נתנו מיהודה ושמעון תשע ערים, שרובם היו מיהודה, כי רק עיר עין מצינו בנחלת שמעון, כי היה חלק בני יהודה רב מהם, ומנפתלי לא נתנו רק שלש ערים. והנה כמו שבנחלת השבטים הגביל הגורל תחלה תחום כל שבט, ואח"כ חלק יהושע לפי הריבוי והמיעוט כפי השערתו כנ"ל (ס' יד), כן פה תחלה הגביל הגורל תחום כל משפחה, והגביל לבני אהרן תחומם מג' שבטים יהודה שמעון בנימין (ששמות שלשה השבטים האירו באורים ותומים עם יציאת גורל בני אהרן), והמגרילים חלקו בני לוי לד' חלקים, בני אהרן, יתר בני קהת, בני גרשון, בני מררי, והגרילו על כ"א מאיזה שבט יהיו עריו, והגורל עלה כפי הראוי להם לפי סדר מעלתם בקדש, שכמו שבאיברי הגויה כל אבר השכן יותר אל הלב הוא מעולה יותר ומזגו זך ביתר שאת, כן בני אהרן שהיו קרובים אל המשכן והמקדש, וכן נפל גורלם בחלק יהודה שמעון ובנימין שהיו סביב למקדש (וע"כ התדבקו תמיד במלכות בית דוד). אחריהם במדרגה היו בני קהת הנותרים שהם היו ג"כ שכנים אל הלב, ועבודת הקדש עליהם בכתף ישאו הארון והשלחן וכלי הקדש, לכן נפל חבלם באפרים דן וחצי מנשה, שנחלת יוסף היתה אצל נחלת בנימין, ונחלת דן היה אחורי נחלת בנימין, והיו סוככים בכנפיהם על המקדש וקרובים אל נחלתו. ואחריהם בני גרשון שהיו נושאים את אהל מועד יריעותיו ומכסהו שהם במדרגת הבשר החופף על האיברים הפנימים הסוככים על הלב, לקחו ממטה יששכר ואשר שניהם היו אחרי יוסף, יששכר במזרחו ואשר במערבו, וממטה נפתלי שהיה ג"כ שכן אליהם

ומגביל נחלת בנימין ויוסף במזרחי נגד ארך הירדן עם נחלת מנשה בבשן, שהגם שהיה מעבר הירדן השתתף בצד מה עם חציו השני שהיה בא"י ומיוחס אליו בקורבה כשהם שבט אחד. ובני מררי שהוא הקצה האחרון נושאי קרשי המשכן בריחיו ועמודיו ואדניו, דוגמת העור והעצמות שבגויה, לקחו ממטה ראובן וגד חוץ לארץ וממטה זבולון שהיה בצד צפונית מערבית בקצה האחרון בא"י. והנה בכולם אמר בגורל ערים, לבד אצל בני מררי לא אמר (פסוק ז) בגורל, וגם אמר לבני מררי בלא וא"ו, כי אחר שבני מררי נשארו באחרונה לא הוצרך להגדיל, כי השלש שבטים שעדיין לא נפל עליהם הגורל מהם יקחו בני מררי שנשארו באחרונה, וע"כ אמר בלא וא"ו כי הם לא לקחו עפ"י גורל מיוחד להם. ואחר שהגביל הגורל תחום כל משפחה ומשפחה, אז חלק יהושע והפריש הערים לפי ריבוי השבט ומעוטו, וזה שאמר תחלה ויצא הגורל למשפחת הקהתי וגו', וסיפר איך יצא עפ"י הגורל שסדר לכ"א תחומו, ואח"כ אמר:

(4) רד"ק יהושע פרק כא

בני מררי - בזה הפסוק אומר כי שתיים עשרה ערים היו לבני מררי ממטה ראובן וממטה גד וממטה זבולון ולמטה בספור הערים לא כתב אלא שמנה ערים ממטה זבולון ארבע וממטה גד ד' וממטה ראובן לא כתב ויש ספרים מוגה בהם וממטה ראובן את בצר ואת מגרשיה את יהצה ואת מגרשיה את קדמות ואת מגרשיה ואת מופעת ואת מגרשיה ערים ארבע ולא ראיתי שני פסוקים אלו בשום ספר ישן מדוייק אלא מוגה במקצתם וראיתי כי נשאל רבינו האיי ז"ל בזאת השאלה והשיב אף על פי דהכא לא חשיב להו בדברי הימים חשיב להו נראה מתשובתו כי אינן כתובים בספריהם:

(5) תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף פ עמוד ב

ת"ר, עשרה תנאין התנה יהושע שיהו מרעין בחורשין, ומלקטין עצים בשדותיהם, ומלקטים עשבים בכל מקום חוץ מתלתן, וקוטמים נטיעות בכל מקום חוץ מגרופיות של זית, ומעין היוצא בתחילה בני העיר מסתפקין ממנו, ומחכין בימה של טבריא ובלבד שלא יפרוס קלע ויעמיד את הספינה, ונפנין לאחורי הגדר ואפילו בשדה מליאה כרכום, ומהלכים בשבילי הרשות עד שתד רביעה שניה, ומסתלקין לצידי הדרכים מפני יתידות הדרכים, והתועה בין הכרמים מפסיג ועולה מפסיג ויורד, ומת מצוה קונה מקומו